

Latvijas mežos sastopamas divas ērcu sugas, kas pārnēsā cilvēkiem bīstamas infekcijas slimības. Šajā bukletā Tu atradīsi informāciju par divām izplatītākajām ērcu pārnestajām infekcijas slimībām – ērcu encefalītu un laimboreliozī jeb Laimas slimību.



LATVIJAS REPUBLIKAS
VESELĪBAS MINISTRIJA

SPKC.gov.lv
SLIMĪBU PROFILAKSES UN KONTROLES CENTRS

Informāciju sagatavojis
Slimību profilakses
un kontroles centrs
2014. gadā

ĒRČU encefalīts



Ērcu encefalīts ir akūta infekcijas slimība, ko pārnēsā ar vīrusu inficētas ērces.

Vīruss galvenokārt atrodas ērcu siekalu dziedzeros un siekalās.

Cilvēks ar ērcu encefalītu var inficēties arī dzerot nepasterizētu kazas, retāk govs pienu, ja dzīvnieks ir inficējies ar encefalītu.

Saslimstot ar ērcu encefalītu, tiek traucēta cilvēka centrālās nervu sistēmas darbība, un tās rezultātā slimniekam var rasties ilgtermiņa neiroloģiski veselības traucējumi.

Kādi ir ērcu encefalīta simptomi (pazīmes)?

Pēc ērces piesūkšanās un gadījumā, ja ir notikusi inficēšanās, cilvēkam **1 līdz 3 nedēļu laikā parādās** gripai līdzīgi **simptomi**:

- galvassāpes;
- paaugstināta temperatūra līdz 38°C;
- sāpes muskuļos.

Dažos gadījumos mēdz būt slikta dūša, vemšana, **sāpes vēderā un caureja**. Minētie simptomi turpinās apmēram no **1 līdz 8 dienām**. Pēc tam slimnieka stāvoklis visbiežāk uzlabojas un seko izveseļošanās.

Smagākos gadījumos slimība progresē un izplatās smadzenēs, smadzeņu apvalkos, cilvēkam parādās šādi simptomi:

- augsta temperatūra (virs 38°C);
- stipras galvassāpes;
- nelabums, vemšana;
- apziņas traucējumi;
- līdzsvara traucējumi;
- paralīze;
- krampji;
- koncentrēšanās spēju un atmiņas pasliktināšanās u.c. simptomi.

Ir iespējams arī letāls iznākums.

Izslimojot ērcu encefalītu, cilvēks iegūst imunitāti un tā saglabājas visu mūžu.

Kā ārstē ērcu encefalītu?

Parādoties pirmajiem slimības simptomiem, nekavējoties jāvēršas pie ārsta! Ērcu encefalītu ārstē, izmantojot zāles slimības simptomu ārstēšanai.



Kā neraslimt?

Vakcinācija ir efektīvākais veids, kā sevi pasargāt no saslimšanas ar ērcu encefalītu.

Pilns vakcinācijas pamatkurss ietver **3 vakcīnas devas**. **Vakcinēties** pret ērcu encefalītu var **visu gadu**. Vakcinējoties ērcu aktivitātes sezonā (aprīlis – novembris), ieteicams izmantot ātro vakcinēšanās shēmu. Ik pēc **3-5 gadiem** jāvakcinējas atkārtoti, lai stiprinātu vakcinējoties iegūto **imunitāti**.



Noteiktās Latvijas teritorijās, kur novērota visaugstākā saslimstība ar ērcu encefalītu, bērni var saņemt valsts apmaksātu vakcināciju.

Plašāka informācija par minētajām teritorijām un vakcinācijas kārtību atrodama Slimību profilakses un kontroles centra mājas lapā www.spkc.gov.lv sadaļā Vakcinācija un Infekcijas slimības.



LAIMAS SLIMĪBA

jeb laimborelioze

Cilvēks ar laimboreliozu jeb Laimas slimību var saslimt pēc inficētas ērces piesūkšanās.

Borēlijas baktērijas ērcēm atrodas zarnu traktā, tāpēc ērces saspiešana vai dažādu taukainu vielu, t.sk. eļļu izmantošana ērci noņemot, palielina inficēšanās risku.

Inficēšanās risks ar Laimas slimību ir atkarīgs arī no ērces piesūkšanās ilguma.



Kādi ir Laimas slimības simptomi (pazīmes)?

- Izplatītākais simptoms ir ādas apsārtums vietā, kur bija piesūkusies ērce.
- Apsārtums parādās 1 – 4 nedēļu laikā un tas ir 3 – 5 cm diametrā (un vairāk).
- Slimniekam var būt arī nedaudz paaugstināta ķermeņa temperatūra un nogurums.

Retāk parādās simptomi, kas liecina, ka skarta nervu sistēma, locītavas un, atsevišķos gadījumos, arī sirds:

- galvassāpes,
- nelabums,
- svara zudums,
- sāpes roku un kāju locītavās,
- sāpes pakausī vai mugurā.



Ja pēc ērces piesūkšanās parādījies ādas apsārtums vai citi simptomi, kuru iemesls ir neskaidrs, **konsultējies ar ārstu!**

Laimas slimību, atbilstoši ārsta norīkojumam, ārstē ar antibiotikām.

Ja slimība netiek laikus atklāta un ārstēta, var parādīties artrīts, nervu sistēmas bojājumi, sirds asinsvadu sistēmas darbības traucējumi.

Pārslimojot Laimas slimību, ir iespējama atkārtota inficēšanās.

Kā sevi pasargāt no saslimšanas?

Pret laimboreliozu jeb Laimas slimību vakcīna nav izstrādāta. Vienīgais veids, kā sevi pasargāt no saslimšanas, ir izvairīties no ērces piesūkšanās.

Kā rīkoties, lai ērce nepiesūktos?

Ievēro piesardzības pasākumus, dodoties brīvā dabā:

- Lieto aizsardzības līdzekļus pret insektiem, t.sk. ērcēm.
- Valkā gaišas drēbes, uz kurām ērces labi saskatāmas.
- Pielāgo apģērbu tā, lai ērce nevarētu zem tā pakļūt – **bikšu galus liec zeķēs vai zābakos, velc blūzi vai kreklu ar cieši pieguļošu apkakli.**
- Pārņākot mājās, rūpīgi pārbaudi, vai uz drēbēm un ķermeņa nav ērces.
- Īpaši rūpīgi sev un bērniem pārbaudi **paduses, apvidu ap nabu, jostasvietu, paceles bedrītes, matus, apvidu ap ausīm, cirkšņus** – tur ērces piesūcas visbiežāk!
- Atceries, ka ērces mājās var atnest **mājdzīvnieki** un tās vari ienest arī pats - ar **puķēm, zariem, ogām un sēnēm!**



Ja ērce ir piesūkusies, tā jānoņem pareizi un pēc iespējas ātrāk:

- Pirms ērces izvilšanas ar spirtu vai degvīnu dezinficē vietu, kur tā piesūkusies.
- Nesaspied ērces ķermeni, jo tās ķermeņa saturs var iekļūt brūcē.
- Ērces izvilšanai izmanto smailu pinceti, ar ko satver ērces snukīti pēc iespējas tuvāk ādai un lēni, ar apļveida kustību (kā skrūvējot) - izvelc ērci ārā.
- Ja nav pieejama pincete, ap ērces snukīti apsien divas stipra diega cilpas un, velkot aiz diega galiem, izņem ērci.
- Pēc ērces izņemšanas koduma brūci dezinficē un rokas nomazgā ar ūdeni un ziepēm.



Atceries!

Pareiza un savlaicīga ērces noņemšana samazina inficēšanās risku.

Ja ārsta padoms nepieciešams ārpus Tava ģimenes ārsta darba laika, zvani uz Ģimenes ārstu konsultatīvo tālruni – 66016001.

Tālruņa darba laiks: darba dienās no plkst.17.00 līdz 8.00, bet brīvdienās un svētku dienās – visu diennakti.

Plašāku informāciju par infekcijas slimībām, vakcināciju un profilaksi meklē www.spkc.gov.lv, kā arī pie sava ģimenes ārsta.

